

Uchwała Nr XXVIII/635/17
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 21 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w roku 2016 „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”.

Na podstawie § 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr III /21/99 z dnia 4 lutego 1999 z późn. zm. oraz ust. 3 Rozdział IV "Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017", przyjętego Uchwałą Nr XXV/500/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 marca 2013 r., uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w roku 2016 „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Jan Bobek

Załącznik do Uchwały Nr
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia

Sprawozdanie z realizacji w roku 2016
„Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2013 – 2017”

Olsztyn, 2017

Wprowadzenie

Sejmik Województwa oraz Zarząd Województwa, w oparciu o art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2016 poz. 224), odpowiadają za opracowanie i realizację Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXV/500/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 marca 2013 r., w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Stanowi on element strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej.

Duże znaczenie w monitorowaniu problemów narkomanii oraz w podejmowaniu działań w kierunku przeciwdziałania tym problemom ma dobra współpraca z podmiotami, które zajmują się tą problematyką w województwie.

Dzięki sprawozdaniom składanym przez organizacje pozarządowe z realizacji dofinansowanych z budżetu województwa zadań, a także sprawozdaniom przekazywanym przez samorządy lokalne z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, poszerzana jest wiedza na temat podejmowanych corocznie w województwie działań.

W sprawozdaniu wykorzystano dane uzyskane również z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia.

Rok 2016 był czwartym rokiem realizacji w/w programu. Zaznaczyć należy, że stanowi on kontynuację działań podejmowanych w ramach poprzednich programów (szczególnie na lata 2009-2012).

Poniższe zestawienie wskazuje wysokość środków finansowych, jakie były przeznaczone na realizację przez Urząd Marszałkowski zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii w ostatnich latach oraz wysokość wydatków gmin na realizację programu przeciwdziałania narkomanii:

Tabela 1. Środki finansowe wydatkowane w latach 2013-2016 na realizację zadań wynikających z zakresu przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Wysokość środków wydatkowanych przez Urząd Marszałkowski	Wysokość środków wydatkowanych przez gminy na realizację programu przeciwdziałania narkomanii*
2013	179 227 zł	1 051 491,91 zł
2014	185 000 zł	1 074 798,78 zł
2015	81 463 zł	1 014 239,24 zł
2016	236 137 zł	1 178 577,54 zł

*Źródło: Dane Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie oraz *Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie*

SKALA PROBLEMU NARKOMANII W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W MONITOROWANYM OKRESIE

Przewlekłe używanie narkotyków to uzależnienie, które jest bardzo trudne do wyleczenia. W większości przypadków niezbędne są środki farmakologiczne i pomoc placówek. W województwie warmińsko-mazurskim w roku 2016 odnotowano spadek ogólnej liczby osób zgłaszających się z problemem narkotykowym w poradniach. Zaznaczyć należy przy tym, że spadek nastąpił we wszystkich grupach wiekowych wśród osób leczonych w poradniach z powodu uzależnień narkotykowych. Znaczący odsetek stanowią osoby leczone po raz pierwszy – 61,5 % osób leczonych ogółem.

Na zatrważający wzrost liczby osób uzależnionych leczonych w 2015 roku wpływ mógł mieć narastający w bardzo szybkim tempie problem zażywania „dopalaczy”.

Tabela 2. Leczeni w poradniach profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od środków psychoaktywnych

Rok	Leczeni ogółem	Do 18 lat	19-29 lat	30-64 lata	65 lat i więcej	w tym Leczeni po raz pierwszy	Zobowiązani do leczenia
2013	819	140	294	341	44	324	38
2014	487	155	212	119	1	219	43
2015	1 144	210	364	549	21	772	116
2016	989	175	296	503	15	608	103

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Osoby uzależnione mogą zgłaszać się do ambulatoryjnych placówek leczenia uzależnień oraz do stacjonarnych ośrodków leczenia uzależnień.

Do 3 funkcjonujących w województwie stacjonarnych ośrodków leczenia od substancji psychoaktywnych oraz do oddziału leczenia uzależnień narkotykowych (WZLP w Olsztynie) zgłasza się corocznie około 500 osób uzależnionych.

W ostatnich latach obserwuje się w Polsce nasilenie problemów z tytułu zażywania tzw. „dopalaczy”. Są to substancje zarówno pochodzenia syntetycznego, jak i naturalnego, działające stymulująco bądź psychodelicznie czy halucynogennie, o różnym sposobie działania, określane także środkami zastępczymi. Ewentualne niebezpieczeństwo związane z „dopalaczami” wiąże się z faktem, że substancje znajdujące się w ich składzie nie są kompleksowo przebadane.

Jak w ostatnich dwóch latach kształtował się problem zażywania „dopalaczy” i związanych z nimi interwencji medycznych prezentują poniższe tabele, pozyskane od WSS-E w Olsztynie.

Tabela 3. Zgłoszone interwencje medyczne związane ze środkami zastępczymi w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2013-2016

Okres:	Ostróda	Elbląg	Olsztyn	Braniewo	Goldap	Bartoszyce	Elk	Nidzica	Mrągowo	Lidzbark W.	Olecko	Ilawa	Giżycko	Szczytno	NML	Pisz	Działdowo	Razem	
2013	15	17	55	1	6	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	97
2014	31	19	41	0	0	0	1	2	5	1	0	3	0	0	0	0	0	0	103
2015	49	80	71	15	1	12	8	2	4	2	1	11	1*	2	3	1	0	0	263
2016	12	17	43	1	0	5	2	0	2	0	0	6	0	0	1	0	2	2	91
Suma	107	133	210	17	7	18	11	6	11	3	1	20	1	2	4	1	2	2	554

* W dniu 14.06.15 r. w Szpitalu w Giżycku stwierdzono zgon 19-letniego mężczyzny po zażyciu dopalaczy.

Ponadto w dniu 4.07.2015 r. odnotowano zgon 24-letniego mężczyzny w Leleszkach po zażyciu dopalaczy oraz w dniu 29.08.2015 r. zgon 27-letniego mężczyzny w Szpitalu Psychiatrycznym we Fromborku (nie potwierdzono, że zgon nastąpił z powodu zatrucia dopalaczami).

Źródło: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie

Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie wskazują na występujące zagrożenie szkodliwego zażywania środków zastępczych – w roku 2013 odnotowano 97 interwencji medycznych związanych z tymi środkami, podobnie było w roku 2014 – 103 interwencje, natomiast ogromny wzrost nastąpił w roku 2015, gdzie zgłoszono ponad dwukrotnie więcej interwencji związanych ze środkami zastępczymi - 263.

W 2016 roku liczba interwencji medycznych diametralnie zmalała, na co wpływ miało zamknięcie sklepów z „dopalaczami” oraz działania profilaktyczne i informacyjno-edukacyjne, prowadzone przez szkoły, policję, samorządy, organizacje pozarządowe czy media.

Tabela 4. Zgłoszone interwencje medyczne związane z dopalaczami z podziałem na miesiące

MIESIĄC	LICZBA INTERWENCJI MEDYCZNYCH			
	2013 rok	2014 rok	2015 rok	2016 rok
Styczeń	6	5	5	0
Luty	5	5	13	3
Marzec	6	14	29	4
Kwiecień	8	11	25	6
Maj	4	8	38	11
Czerwiec	5	7	23+ 1 ZGON	8
Lipiec	9	6	71	14
Sierpień	4	0	16	7
Wrzesień	9	9	3	4
Październik	10	12	8	10
Listopad	17	19	19	11
Grudzień	14	7	11	13
RAZEM	97	103	263	91
Średnia ilość interwencji/miesiąc	8 / miesiąc	9 / miesiąc	22 / miesiąc	9 / miesiąc

Źródło: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie

W 2015 roku, jedynie w okresie od września do listopada, nie obserwuje się wzrostu liczby podjętych interwencji medycznych związanych z „dopalaczami” w stosunku do lat poprzednich. Największy „bum” zaobserwowano w lipcu, gdzie liczba zgłoszonych przypadków hospitalizacji po zażyciu „dopalaczy” wzrosła do 71 (łącznie w latach 2013-2014 odnotowano w tym miesiącu 15 przypadków). Ze współpracy w województwie na wielu szczeblach oraz z obserwacji Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie wynika, że w okresie wakacyjnym w roku 2015, na rynku narkotykowym pojawiły się nowe mieszanki substancji odurzających oferowane po atrakcyjnych cenach – stąd tak widoczne zmiany w liczbach osób hospitalizowanych z powodu zażycia substancji zastępczych (w czerwcu 2015 r. odnotowano również 1 zgon po zażyciu „dopalaczy”).

W roku 2016 liczba interwencji medycznych związanych z „dopalaczami” diametralnie zmalała – prawie w każdym miesiącu obserwuje się wyraźny spadek odnotowanych przypadków hospitalizacji w stosunku do roku 2015, w którym liczba osób hospitalizowanych z powodu zażycia „dopalaczy” była największa we wszystkich latach, w których monitorowało się to zjawisko. Jedynie w miesiącach: wrzesień, październik i grudzień liczba ta wzrosła, jednak bardzo nieznacznie.

Tabela 5. Zgłoszone przypadki interwencji medycznych związanych z dopalaczami z podziałem na wiek i płeć osób hospitalizowanych

wiek	2013 rok	2014 rok	2015 rok	2016 rok	RAZEM
nie wskazano	-	1	2	-	3
11 lat i mniej	-	-	1	1	2
12 lat	1	3	-	-	4
13 lat	4	2	6	2	14
14 lat	16	9	8	2	35
15 lat	18	9	14	7	48
16 lat	19	21	16	12	68
17 lat	18	15	43	14	90
18 lat	2	2	13	5	22
19 lat	7	5	15	3	30
20 lat	2	5	14	5	26
21 lat	2	1	11	4	18
22 lat	1	6	8	2	17
23 lat	1	2	10	2	15
24 lat	0	1	14	1	16
25 lat i więcej	6	21	88*	31	146
RAZEM	97	103	263	91	554

* W tym 1 ZGON

pleć poszkodowanych	2013 rok	2014 rok	2015 rok	2016 rok	RAZEM
nie wskazano	-	2	-	1	3
kobiety	26	17	29	18	90
mężczyźni	71	84	234	72	461
RAZEM	97	103	263	91	554

Źródło: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie

Jak wynika z powyższego zestawienia, w latach 2013 i 2014 zauważyć można wzrost liczby osób powyżej 25 roku życia, które trafiły do hospitalizacji po zażyciu „dopalaczy”. W 2015 roku diametralnie wzrosła liczba osób z przedziału wiekowego 17 – 25 i więcej, które zgłoszone zostały jako przypadki, w stosunku do których podjęto interwencje medyczne. Łącznie w latach 2013-2014 z powodu zażycia środków zastępczych hospitalizowano 94 osoby z tego przedziału wiekowego, natomiast w 2015 roku – już 216 osób (w tym odnotowano 1 zgon). W 2016 roku liczba hospitalizowanych po zażyciu „dopalaczy” zmalała w każdym przedziale wiekowym.

Analizując płeć pacjentów – w roku 2014 obserwuje się spadek liczby kobiet oraz wzrost liczby mężczyzn, które szkodliwie zażyły „dopalacze”, natomiast w 2015 nastąpił wzrost zarówno liczby hospitalizowanych kobiet (wzrost o 12) jak i mężczyzn (wzrost aż o 150 mężczyzn).

W 2016 roku zarówno kobiet jak i mężczyzn zażywających „dopalacze” było znacznie mniej. Nie zmienił się jednak fakt, że to mężczyźni przodują wśród osób, które hospitalizowano z powodu szkodliwego zażycia „dopalaczy” – ponad 79 % ogólnej liczby odnotowanych hospitalizowanych stanowiły właśnie osoby płci męskiej.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych jest destrukcyjne nie tylko dla osoby zażywającej narkotyki, ale ma negatywny wpływ na bliskich. Wiele osób z rodzin uzależnionych zwraca się po pomoc do pracowników pomocy społecznej, korzysta z bezpłatnych, anonimowych porad udzielanych w Punkcie Konsultacyjnym w Olsztynie, uruchomionym w ramach pomocy informacyjno-terapeutycznej w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej 14 lipca 2015 r. oraz zasięga informacji u konsultantów całodobowej infolinii. W punkcie informacyjno-konsultacyjnym dyżuruje psycholog-specjalista terapii uzależnień, który udziela kompleksowych informacji w sprawie „dopalaczy”. Oferta punktu kierowana jest do:

- osób używających środki zastępcze, tzw. „dopalacze”;
- osób chcących zerwać z nałogiem oraz członków ich rodzin;
- wychowawców, opiekunów i innych osób.

Jak wynika z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, corocznie notuje się pewną liczbę rodzin (osób), które uzyskują wsparcie z pomocy społecznej z powodu narkomanii. W roku 2016 liczba rodzin zmalała - o 2 w porównaniu do roku ubiegłego, natomiast osób, korzystających ze wsparcia finansowego z pomocy społecznej było o 34 mniej.

Tabela 6. Wsparcie z pomocy społecznej z powodu narkomanii w latach 2013 – 2016 w województwie warmińsko – mazurskim

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób
2013	221	319
2014	255	374
2015	275	412
2016	273	378

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

Używanie środków psychoaktywnych, szczególnie przez dzieci i młodzież, wciąż stanowi duży problem społeczny. O ile od kilku lat następuje spadek liczby ujawnionych nieletnich pod wpływem alkoholu, o tyle liczba nieletnich pod wpływem środków odurzających z roku na rok wzrasta – zależności te ukazuje coroczne sprawozdanie z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej.

Poniżej prezentujemy dane pozyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji, pokazujące jak kształtowała się specyfika przestępstw narkotykowych:

Tabela 7. Szczegółowe dane dot. przestępstw narkotykowych w latach 2013 – 2016 roku

Ilość osób podejrzanych w rozbiu na poszczególne kwalifikacje prawne przestępstw z "Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii" w latach 2012 - 2015								
KWALIFIKACJA PRAWNA Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	osoby podejrzane (2013)		osoby podejrzane (2014)		osoby podejrzane (2015)		osoby podejrzane (2016)	
	Ogółem	w tym osoby nieletnie	Ogółem	w tym osoby nieletnie	Ogółem	w tym osoby nieletnie	Ogółem	w tym osoby nieletnie
Art. 53 ust. 1 – „wytwarzanie, przetwarzanie, przerabianie”.	4	1	2	0	6	0	12	0
Art. 55 ust. 1 i ust 2 – „dokonywanie przewozu, wywozu”	2	0	3	0	6	0	10	0
Art. 55 ust. 3 – „dokonywanie przewozu, wywozu”. – znaczna ilość	10	1	1	0	1	0	2	0
Art. 56 ust. 1 i ust. 2 – „wprowadzanie do obrotu”.	5	1	4	0	14	0	6	0
Art. 56 ust. 3 – „wprowadzanie do obrotu”. – znaczna ilość	11	0	16	0	15	0	10	0
Art. 58 – „udzielanie innej osobie”.	79	26	44	4	22	3	21	1
Art. 58 – „udzielanie małoletniemu”	-	-	20	8	13	5	6	6
Art. 59 ust. 1 – „udzielanie innej osobie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”.	86	8	74	2	52	3	46	5
Art. 59 ust. 2 – „udzielanie małoletniemu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”.	-	-	13	3	5	2	4	3
Art. 62 ust. 1 i ust. 3 – „posiadanie”	518	58	535	52	441	23	537	24
Art. 62 ust. 2 – „posiadanie” – znaczna ilość	20	3	15	0	0	0	32	0
Art. 63 ust. 1 i ust. 3 – „uprawa maku”	67	3	80	1	71	3	56	2
Art. 64 – „zabranie w celu przywłaszczenia środków odurzających ...”	3	0	0	0	0	0	2	0
RAZEM	805	101	807	70	646	39	744	41

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie, Sprawozdanie z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej w 2016 roku

Dane wskazują, że liczba przestępstw narkotykowych w 2016 roku wzrosła. Wpływ na to ma stosunkowo łatwy dostęp do „dopalaczy”, dzięki czemu osoby ich zażywające decydują się również na próbowanie innych substancji odurzających, w tym narkotyków. Większe zainteresowanie narkotykami wywoływane również jest poprzez publiczne dyskusje na temat legalizacji marihuany. Niepokojący jest fakt, że znacząco wzrosła liczba osób notowanych za posiadanie znacznej ilości narkotyków. W roku 2015 w województwie warmińsko-mazurskim nie zatrzymano żadnej osoby podejrzanej o posiadanie znacznej ilości narkotyków - w 2016 roku zatrzymano aż 32 podejrzane osoby.

Grupami szczególnie narażonymi na zażywanie narkotyków są: dzieci i młodzież pozostające bez opieki rodzicielskiej, „dzieci ulicy”, niepełnoletnie osoby popełniające czyny karalne, osoby zagrożone demoralizacją, dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także młodzież z zaburzeniami zachowania.

Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw narkotykowych w województwie warmińsko-mazurskim przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw narkotykowych w województwie warmińsko – mazurskim w latach 2013 – 2016 r.

CZYNY NIELETNICH W OGÓLNEJ LICZBIE PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH z "Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii" w latach 2013 – 2016				
Rok	Ogółem stwierdzonych przestępstw narkotykowych	Czyny popełnione przez nieletnich	Osoby podejrzane	W tym osoby nieletnie
2013	1 623	203	811	101
2014	1 479	137	810	70
2015	1 367	57	745	45
2016	1 301	67	785	42

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie, Sprawozdania z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej w latach 2013-2016

Dane statystyczne wskazują, że mimo kilkuletniego spadku liczby czynów (z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) popełnionych przez nieletnich - w roku 2016 liczba ta wzrosła z 57 do 67 czynów. Ogólna liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych zmalała w porównaniu do roku 2015, co oznacza, że rośnie liczba nieletnich wśród wszystkich osób popełniających przestępstwa narkotykowe.

Poniżej przedstawione zostały zadania realizowane w ramach poszczególnych priorytetów Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Priorytet I. Profilaktyka

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w zakresie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1:

Przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży) poprzez wzrost wiedzy i umiejętności społecznych dzieci, młodzieży i rodziców

Jak wynika z corocznie zbieranych informacji, od lat wszystkie gminy posiadają gminny program przeciwdziałania narkomanii: odrębny bądź stanowiący część programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (uzależnień). Mimo realizacji programów, wciąż niepokoi fakt, że brak jest efektów prowadzenia tych działań, przy stale narastającym problemie narkomanii.

W gminnych programach istotne zapisy dotyczą podejmowania działań na rzecz wzrostu wiedzy i umiejętności społecznych dzieci, młodzieży i rodziców, w szczególności działań zwiększających wiedzę na temat skutków używania środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych, kształtujących przekonania normatywne i postawy prozdrowotne, a także zmniejszających deficyty umiejętności psychospołecznych.

W działania profilaktyczne od lat włącza się również Policja, która koncentruje się nie tylko na działaniach informacyjno-edukacyjnych, ale także na podniesieniu świadomości prawnej zarówno dorosłych jak i dzieci i młodzieży. Temu celowi służą założenia „Koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015-2018”, w której ustalono m.in. priorytety działań, gdzie na pierwszym miejscu postawiono narkotyki, w tym „dopalacze” i środki odurzające.

W celu dogłębnej analizy oferowanych w gminach programów profilaktycznych, zajęć oraz innych form pomocy dzieciom i rodzinom, wysłano do wszystkich gmin w województwie ankietę dodatkową do sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, w której zawarto pytania dotyczące działalności świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych, realizowanych szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych oraz funkcjonujących Młodzieżowych Klubów Integracji Społecznej. Dane są na etapie zbierania i analizy.

Tabela 9. Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne

Rok	Liczba jednostek	Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne		
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i wychowawców	Liczba rodziców
2013	116	67 576	4 119	11 532
2014	116	57 560	2 882	7 115
2015	116	67 735	3 902	9 713
2016	109 *	65 440 *	3 907 *	11 326 *

* dane uzyskane ze 109 gmin w ankiecie dodatkowej do sprawozdania z realizacji w 2016 r. Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Źródło: Dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1.

Zarówno liczba uczniów, jak i nauczycieli oraz rodziców uczestniczących w realizacji szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych, drastycznie zmalała w 2014 roku, co wynika z powyższego zestawienia. Przyczyn takiej sytuacji można doszukiwać się wielu, może to być: mniejsza liczba oddziałów klasowych, łączenie i likwidacja szkół, niechęć do realizowania wystandaryzowanych programów profilaktycznych. W roku 2015 liczba osób biorących udział w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych ponownie się podniosła i w 2016 roku pozostawała na zbliżonym poziomie. Systematycznie rośnie również liczna rodziców zaangażowanych w realizację szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych.

Powinno się kłaść większy nacisk na realizację tego typu programów, ponieważ profilaktyka, zainteresowanie się problemem dziecka (przez rodziców oraz środowiska wychowawcze, takie jak szkoła) oraz szersze reagowanie na pojawiające się problemy to najistotniejsze aspekty w walce z patologiami społecznymi, w tym uzależnieniami od substancji psychoaktywnych.

Cel 2.

Zapobieganie rozwojowi uzależnienia od substancji psychoaktywnych i zachowaniom ryzykownym związanym z uzależnieniem

Samorząd od szeregu lat wspierał finansowo i merytorycznie działania samorządów gminnych, polegające na organizacji różnorodnych form pracy z dziećmi i młodzieżą.

Jak przedstawiała się liczba świetlic funkcjonujących na terenie województwa warmińsko – mazurskiego oraz jaka liczba dzieci skorzystała z zajęć w świetlicach – obrazuje poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych w województwie warmińsko – mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2013	64	1 969	182	5 411
2014	56	1 984	183	6 375
2015	52	1 711	171	5 757
2016	43*	1 590*	205*	6 576*

* dane uzyskane ze 109 gmin w ankiecie dodatkowej do sprawozdania z realizacji w 2016 r. Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1.

Systematycznie zmniejszająca się liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych jest zjawiskiem niepokojącym. W 2015 roku liczba uczestników zajęć w świetlicach spadła w stosunku do roku 2014. W roku 2016 zwiększyła się liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba świetlic powinna wzrastać, bądź pozostawać na zbliżonym poziomie, ponieważ funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych jest niezbędne, a działania przez nie prowadzone są istotne w walce z problemami dzieci i młodzieży.

Obserwuje się brak stabilności i funkcjonalności tego typu placówek, w związku ze zmianami regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania świetlic, wprowadzających nowe standardy ich działalności, określone w statutach - od 2011 roku weszły przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., znowelizowanej w 2014 roku. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła zmiany w organizacji tych placówek, niejako zrównując je z placówkami oświatowymi. Oznaczało to, że aby otrzymać zezwolenie na prowadzenie placówki, trzeba spełnić dość restrykcyjne wymogi budowlane oraz standardy sanitarne i dotyczące bezpieczeństwa pożarowego - większość placówek prowadzonych w formie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych powstała w lokalach, które nie są w stanie sprostać warunkom niezbędnym do otrzymania pozytywnej opinii straży pożarnej i inspekcji sanitarnej (np. w piwnicach czy suterrenach).

Znaczącą rolę w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień odgrywają specjalistyczne organizacje pozarządowe działające w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Organizacje te, realizując swoje zadania statutowe, składają wnioski o dofinansowanie projektów do wielu jednostek, pozyskując przy tym fundusze z różnych źródeł. Dzięki temu coraz więcej programów skierowanych do osób uwikłanych w uzależnienia oraz ich rodzin jest realizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Każdego roku, w budżecie województwa, zabezpieczane były środki finansowe przewidziane na dofinansowanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.

Tabela 11. Współpraca z sektorem pozarządowym

Rok	Wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu województwa W formie dotacji organizacjom	Liczba dotowanych organizacji pozarządowych	Szacunkowa liczba odbiorców
2013	50 000 zł	4	816
2014	60 000 zł	4	1 756
2015	60 000 zł	6 (8 projektów)	1 664
2016	60 000 zł	7	1 362

Źródło: Opracowania własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

W ramach otwartego konkursu ofert, w roku 2016 wpłynęło 15 projektów z zakresu przeciwdziałania narkomanii, z czego siedem otrzymało dofinansowanie ze środków zaplanowanych na realizację zadań wynikających z WPPN.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje o projektach realizowanych w 2016 roku przez organizacje pozarządowe, na które przekazano dotacje:

- Stowarzyszeniu Wspierania Działań na rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „DROGA” z siedzibą w Olsztynku, na wykonanie zadania pn. „Program postrehabilitacyjny adresowany do osób uzależnionych od narkotyków po ukończonym podstawowym procesie leczenia oraz członków ich rodzin”, w wysokości 10 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: przeprowadzenie warsztatów z zakresu autodiagnozy oraz indywidualnych sesji psychoterapeutycznych. Celem projektu było: kształtowanie umiejętności psychospołecznych, niezbędnych do utrzymania abstynencji oraz do funkcjonowania z osobą uzależnioną.
Z programu skorzystały 22 osoby.
- Stowarzyszeniu Human „LEX” Instytut, na wykonanie zadania pn. „Streetworking skierowany do dzieci i młodzieży elementem profilaktyki systemowej w miastach Ełk, Giżycko, Olecko”, w wysokości 12 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: zajęcia edukacyjno-wychowawcze, praca streetworkerów, obozy terapeutyczne, superwizje. Celem projektu było: zmniejszenie liczby zachowań nieakceptowanych społecznie wśród dzieci i młodzieży zagrożonych demoralizacją.
Z programu skorzystały 52 osoby.
- Stowarzyszeniu „Monar” (Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie), na wykonanie zadania pn. „Prowadzenie działań związanych z postrehabilitacją osób uzależnionych”, w wysokości 4 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: zajęcia psychoedukacyjne, motywujące z osadzonymi, rozmowy indywidualne, warsztaty. Celem projektu było: poprawa jakości zdrowia psychicznego u kobiet uzależnionych z grupy wysokiego ryzyka oraz motywacja do zmiany postaw życiowych i hierarchii wartości.
Z programu skorzystało 300 osób.
- Warmińsko-Mazurskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Rodzinie Sukurs, na wykonanie zadania pn. „Program rozwoju osobistego dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonym procesie leczenia oraz program profilaktyczno-edukacyjny dla rodzin z problemem zagrożenia narkomanią i uzależnienia od narkotyków”, w wysokości

5 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: 42 interwencje kryzysowe, prowadzenie grup: zapobiegania nawrotom oraz edukacyjno-korekcyjną dla rodziców dzieci uzależnionych od narkotyków. Celem projektu było: zwiększenie osobistych kompetencji do radzenia sobie w sytuacjach trudnych emocjonalnie oraz podniesienie wiedzy z zakresu problematyki uzależnień.

Z programu skorzystało 30 osób.

- Stowarzyszeniu Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN w Elblągu, na wykonanie zadania pn. „Dopalacz to narkotyk – konferencja w zakresie efektywnych metod przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim”, w wysokości 15 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadanie: organizacja konferencji na temat niebezpieczeństw związanych z zażywaniem dopalaczy. Celem projektu było: zwiększenie wiedzy ogółu społeczeństwa, zwłaszcza na temat niebezpieczeństw związanych z zażywaniem dopalaczy.

Z programu skorzystało 138 osób.

- Stowarzyszeniu Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich, na wykonanie zadania pn. „Alternatywa 2”, w wysokości 5 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: Streetworking rówieśniczy, warsztaty profilaktyczne. Celem projektu było: zwiększenie umiejętności społecznych przeciwdziałających patologiom społecznym u młodzieży.

Z programu skorzystało 120 osób.

- Stowarzyszeniu „ALTERNATYWA” na realizację zadania pn. „Ambasadorowie marzeń”, w wysokości 9 000 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano m.in. następujące zadania: spotkania profilaktyczne z młodzieżą o charakterze motywującym (w szkołach, na eventach, festynach, koncertach). Celem projektu było budowanie w dzieciach, u młodzieży i dorosłych postawy zwycięzcy, która pomaga realizować zakładane cele.

Z programu skorzystało 700 osób.

Cel 3.

Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i wskazanie możliwości zapobiegania narkomanii.

Używanie środków psychoaktywnych przez młodzież stanowi jeden z głównych problemów społecznych w Polsce. Uzależnienie od różnorodnych substancji niszczy nie tylko zdrowie fizyczne, ale też negatywnie wpływa na psychikę, szczególnie młodych ludzi.

Używanie narkotyków jest zjawiskiem złożonym, niejednorodnym i dynamicznym. Co jakiś czas mamy do czynienia z pojawiającymi się nowymi trendami oraz zjawiskami na scenie narkotykowej, przy jednoczesnym znikaniu innych wzorów zachowań.

W celu ograniczenia zjawiska przyjmowania oraz handlu nowymi substancjami, włączono wszystkie syntetyczne odmiany substancji zakazanych do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2016 roku w sprawie wykazu nowych substancji psychoaktywnych.

W lutym 2016 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie po raz kolejny zorganizował spotkanie poświęcone problemowi zagrożenia używania „dopalaczy” w województwie warmińsko-mazurskim. W spotkaniu udział wzięło 19 osób, byli to

przedstawiciele instytucji, placówek i organizacji na co dzień zajmujących się problematyką uzależnień od substancji psychoaktywnych, takich jak: stacje sanitarno-epidemiologiczne (w Elblągu i Olsztynie), kierownicy ośrodków terapeutycznych, przedstawiciele Policji, psychoprofilaktycy.

Uczestnicy spotkania zapoznali się z:

- raportem dotyczącym liczby podjętych interwencji medycznych związanych ze środkami zastępczymi w województwie;
- działaniami profilaktycznymi prowadzonymi przez Powiatowe Stacje Sanitarno - Epidemiologiczne przy współpracy z Policją;
- działaniami prewencyjnymi prowadzonymi przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie oraz założeniami „Koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015-2018”;
- zawartością zakupionej przez Policję walizki edukacyjnej z akcesoriami, które młodzież może nabyć w Internecie w celu zażywania narkotyków i dopalaczy, takimi jak: lufki, bibułki, wagi czy opakowania;
- spostrzeżeniami dotyczącymi realizacji omawianego na zeszłorocznym spotkaniu programu edukacyjnego „Zanim będzie za późno” Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie, kierowanego do rodziców oraz pedagogów i wychowawców.

Uczestnicy spotkania stwierdzili, że należy podejmować dalsze wspólne działania w obszarze profilaktyki – na początek przygotować i upowszechnić informacje, gdzie, w jakich miejscach i godzinach przyjmowane są osoby potrzebujące pomocy. Należałoby także znaleźć wspólną drogę do efektywnego kierowania osobą zażywającą środki odurzające po zakończeniu odtrucia. Trzeba uświadamiać osoby uzależnione, że wyjście ze szpitala jest początkiem drogi do życia bez nałogów. Istotnym spostrzeżeniem podczas dyskusji było zidentyfikowanie potrzeby ściślejszej współpracy z sądami – uświadomienie sądów w jaki sposób i do których konkretnie placówek leczenia uzależnień na danym terenie powinny kierować rodziny w sytuacji pojawienia się problemu uzależnienia czy zażywania substancji psychoaktywnych.

Baza placówek, do których powinno się kierować osoby uzależnione oraz osoby z innymi zaburzeniami psychicznymi, a także ich rodziny, znajduje się na stronie internetowej:

http://www.portal.warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Departament_Zdrowia/przewodnik-lekarze/_Przewodnik_2014_.pdf

Baza jest obecnie w trakcie aktualizacji.

W kwietniu zostały przesłane do gmin wnioski i rekomendacje do realizacji, podjęte przez uczestników seminarium dotyczącego problematyki „dopalaczy”.

W 2016 roku samorząd województwa podejmował szereg działań, mających na celu walkę z problemem zażywania „dopalaczy” i innych substancji psychoaktywnych oraz planował zadania na kolejne lata.

W ramach zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim” Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, 11 października 2016 zorganizował wojewódzką konferencję: „Dopalacze – wyzwania w lecznictwie uzależnień”, którą szczegółowo opisano w Celu 4. - Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną.

Duży wkład w podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat zagrożenia narkomanią, szczególnie młodego pokolenia, mają funkcjonariusze Policji. Organizują oni corocznie na terenie województwa spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą, ale też ściśle współpracują z pedagogami i nauczycielami oraz z rodzicami w celu prewencji zachowań ryzykownych.

Od kwietnia 2014 roku, na terenie całego województwa, realizowano założenia wojewódzkiego programu pn. „Zanim będzie za późno”, który skierowany jest do rodziców uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Program został opracowany przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie, przy współudziale przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz po konsultacji z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie. Patronat nad przedsięwzięciem objął Wojewoda Warmińsko-Mazurski. Patronat medialny objęła TVP Olsztyn i Radio Olsztyn.

Podstawowym założeniem programu było dotarcie do jak największej liczby rodziców oraz zachęcenie ich do współpracy, by razem móc działać na rzecz młodzieży zagrożonej tak szybko rozprzestrzeniającym się zjawiskiem.

W 2016 roku, w ramach programu „Zanim będzie za późno”, odbyło się 147 spotkań, w których udział wzięło łącznie 7610 osób.

Jak wynika ze „Sprawozdania z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej w 2016 roku” - w większości jednostek funkcjonariusze organizowali i prowadzili debaty, prelekcje, spotkania edukacyjne.

Oto niektóre z tych przedsięwzięć:

- 1) Komenda Miejska Policji w Olsztynie – dzielnicowi Komisariatu Policji w Barczewie realizowali projekt edukacyjny dla szkół „Nie dla dopalaczy”, który zakłada informowanie młodzieży o zagrożeniach wynikających z zażywania „dopalaczy” – zdrowotnych oraz prawnych. Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Olsztynku realizowali projekt edukacyjno-informacyjny „Prawo a Narkotyki”. Dzięki działaniom edukacyjnym zapobiega się powstawaniu problemów związanych z uzależnieniami – adresatami tych działań są gimnazjaliści i ich rodziny, a także dzieci i osoby już dotknięte problemem uzależnienia. Policjanci prowadzili również spotkania z podopiecznymi Domu Dziecka w Olsztynku, na których poruszane były problemy przede wszystkim związane z „dopalaczami”. W celu uzupełnienia wiedzy nauczycieli na temat postępowania z osobą, u której podejrzewa się, że jest pod wpływem substancji odurzających, przeprowadzono 4 szkolenia dla rad pedagogicznych z tego zakresu.
- 2) Komenda Miejska Policji w Elblągu – policjanci wraz z pracownikami Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej kontynuowali realizację programu prewencyjno -

edukacyjnego pod nazwą – „Dopalacze oferta śmierci”. Celem głównym tego przedsięwzięcia było zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej, w szczególności dzieci i młodzieży oraz rodziców i nauczycieli w zakresie zagrożeń związanych przyjmowaniem środków zastępczych oraz zakresem odpowiedzialności prawnej i karnej wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W roku 2016 przeprowadzono ogółem 60 spotkań, w których uczestniczyło 3640 osób.

- 3) Komenda Powiatowa Policji w Ełku – policjanci w ramach rządowego programu „Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka”, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, zorganizowali warsztaty informacyjno-edukacyjne dla rodziców, dotyczące przestępczości narkotykowej. Działaniem objęto przede wszystkim rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym, którym przedstawiono zagrożenia wynikające z zażywania środków odurzających oraz przepisy prawne mówiące o karaniu za przestępstwa narkotykowe. Ponadto we współpracy Urzędu Miasta, Starostwa Powiatowego, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej i Biblioteki Miejskiej policjanci przeprowadzili konkurs na film poświęcony problematyce uzależnień.
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Kętrzynie – policjanci zorganizowali między innymi spotkanie z rodzicami Szkoły w Wilkowie, „Narkotyki na pewno nie moje dziecko”, które miało na celu informowanie oraz edukację z zakresu przypadków łamania prawa oraz odpowiedzialności karnej za przestępstwa narkotykowe. Przedstawiono również oznaki w zachowaniu i wyglądzie dzieci świadczące o tym, że mogą one zażywać substancje psychoaktywne. Odbyły się również porady dotyczące miejsc i możliwości uzyskania konkretnej pomocy i wsparcia w walce z zażywaniem środków odurzających i z uzależnieniami.
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Giżycku – w Zespole Szkół Kształtowania Środowiska i Agrobiznesu zorganizowano spotkanie z uczniami, mające na celu przybliżenie problematyki „dopalaczy” i narkotyków. Podczas spotkania funkcjonariusze policji zaprezentowali poruszający film traktujący o uzależnieniach od różnego rodzaju substancji, „Dlaczego Stop Narkotykom”. Na podstawie zdarzeń, które w ostatnim czasie miały miejsce w Polsce, omawiano negatywne skutki zażywania „dopalaczy”. Z zakresu tej tematyki zorganizowano również spotkanie w Internacie tego Zespołu Szkół.

Cel 4.

Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną

Realizując niniejszy cel, założony w programie, podejmowano działania w kierunku wspierania kompetentnych realizatorów działań profilaktycznych.

W październiku 2016 roku Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, zorganizował wojewódzką konferencję: „Dopalacze – wyzwania w leczeniu uzależnień”, sfinansowaną przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Konferencja w Giżycku zorganizowana została w odpowiedzi na zapotrzebowanie osób pracujących w obszarze profilaktyki dotyczące pogłębiania tematyki zagrożeń wynikających

z zażywania „dopalaczy” oraz specyfiki leczenia uzależnień od środków zastępczych. Konferencja skierowana była głównie do gminnych pełnomocników/koordynatorów do spraw przeciwdziałania uzależnieniom, lekarzy, pracowników placówek lecznictwa odwykowego oraz instytucji współpracujących. Patronat nad konferencją objęło Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii – przedstawiciel Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii przygotował wystąpienie na temat zagadnień prawnych i społecznych dotyczących „dopalaczy”.

Podczas konferencji przedstawiono 3 główne zagadnienia:

- Czym są „dopalacze”? (działanie, objawy zatrucia, skutki uboczne zażywania, uzależnienie od „dopalaczy”);
- Nowe substancje psychoaktywne – sytuacja prawna, społeczna i dynamika zjawiska;
- Pomaganie osobom uzależnionym od „dopalaczy”.

W konferencji udział wzięło 60 osób.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu I

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci uczestniczących w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych	67 576	57 560	67 735	65 440
Liczba rodziców i nauczycieli biorących udział w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych	15 651	9 997	13 615	15 233
Wydatki ponoszone na profilaktykę narkomanii przez samorządy gminne i powiatowe	3 012 460	3 074 834	3 905 385	dane w opracowaniu
Liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę w zakresie profilaktyki selektywnej *	2	2	4	3
Liczba działań upowszechniających informacje o programach i placówkach profilaktycznych **	4	2	2	2
Liczba rekomendowanych programów, obozów profilaktycznych	8	3	1	1 – Szkoła dla Rodziców i Wychowawców
Liczba kampanii edukacyjnych	2	2	2	3***
Liczba osób zaangażowanych w województwie w realizację kampanii edukacyjnych nt. problematyki narkomanii	105	90	95	217****

* liczba organizacji, które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert i realizowały programy w zakresie profilaktyki selektywnej – w 2016 r. Stowarzyszenie Human Lex Instytut, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich, Stowarzyszenie Alternatywa;

** udostępniane/aktualizowane bazy danych podmiotów zajmujących się profilaktyką uzależnień, konferencje/narady/szkolenia dot. programów profilaktycznych;

*** „Dopalacz to narkotyki – konferencja w zakresie efektywnych metod przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim”, „Dopalacze – wyzwania w lecznictwie uzależnień”, seminarium dot. problemu zażywania „dopalaczy” w województwie warmińsko-mazurskim;

**** uczestnicy wyżej wymienionych kampanii.

Priorytet II. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1.

Polepszenie jakości i zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacji dla osób uzależnionych od narkotyków

W polskim systemie opieki zdrowotnej pomoc osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych świadczona jest przez ośrodki leczenia stacjonarnego oraz przychodnie i centra ambulatoryjne.

W placówkach leczenia stacjonarnego uzyskać można następujące formy pomocy:

- leczenie stacjonarne długoterminowe (programy terapii trwające od 12–24 miesięcy). Kadre specjalistyczną stanowią lekarze, specjaliści psychoterapii uzależnień, psycholodzy, psychoterapeuci. Programy oparte są głównie na metodzie społeczności terapeutycznych i obejmują szereg oddziaływań zarówno terapeutycznych, jak i społecznych;
- leczenie krótkoterminowe, które realizują oddziały leczenia uzależnień (OLU). Na oddziałach można liczyć na całodobową opiekę medyczną, farmakoterapię oraz pomoc psychologiczną. Program trwa od 6 do 8 tygodni;
- leczenie stacjonarne średnioterminowe - programy terapeutyczne trwające od 6 do 8 miesięcy. Zawierają one intensywny program terapii, połączony z podejściem indywidualnym.

Na podstawie informacji uzyskanych z Wydziału Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, zajmującego się statystyką medyczną w województwie warmińsko-mazurskim oraz Narodowego Funduszu Zdrowia, określić można liczbę osób, które w związku z problemami spowodowanymi zażywaniem środków psychoaktywnych, poddają się leczeniu.

Tabela 12. Opieka stacjonarna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w latach 2013-2016

Wyszczególnienie placówka	Rodzaj placówki	Liczba łóżek	Liczba leczonych			
			2013	2014	2015	2016
Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	Oddział/ośrodek leczenia zespołów abstynencyjnych	10	192	224	187	144
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN "DOM ZACHEUSZA" w Elblągu	ośrodek leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży	28	50	56	61	48
Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych "Doren" im. B. Trusiewicza SPZOZ w Różewcu	ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	35	170	153	148	155
NZOZ Stowarzyszenia Monar Ośrodek Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach	ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	35	100	85	108	95

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jak wynika z powyższego zestawienia, w 2016 roku nie odnotowano znaczących zmian w liczbie pacjentów korzystających z opieki stacjonarnej w zakresie leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych. Nieznaczne zmiany w liczbie leczonych w poszczególnych latach

mogą świadczyć o rotacji pacjentów, gdyż nie każdy trafiający do ośrodka kończy program terapeutyczny.

Uzupełnieniem świadczeń stacjonarnych placówek są świadczenia ambulatoryjne w zakresie leczenia uzależnień. Poradnia ambulatoryjna, w zależności od stopnia zaawansowania choroby, oferuje pomoc dla uzależnionych od narkotyków, a także członków ich rodzin. W poradni można się też spodziewać opieki psychiatrycznej, badań psychologicznych, poradnictwa, psychoterapii. Punkt konsultacyjny ds. uzależnień najczęściej prowadzony jest przez stowarzyszenie lub fundację, ale ostatnio również przez jednostki samorządowe przy gminnych komisjach ds. uzależnień. W punkcie z reguły zatrudniony jest psychoterapeuta lub konsultant, który dokonuje wstępnej diagnozy problemu, zbiera informacje dotyczące zaawansowania uzależnienia, udziela porad i informacji, wspiera decyzję o leczeniu i motywuje do podjęcia terapii w poradni ambulatoryjnej lub ośrodka stacjonarnym średnio - lub długoterminowym.

W województwie warmińsko-mazurskim funkcjonuje 5 poradni terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych, poza tym uzależnieni od narkotyków zgłaszają się też do poradni leczenia uzależnień od alkoholu (24 w województwie).

Tabela 13. Opieka w poradniach profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Wyszczególnienie	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba porad w poradni profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	3 175	6 622	5 594	2 520
Liczba wizyt u psychologów, terapeutów i instruktorów terapii uzależnień	2 776	6 168	5 088	2 124
Liczba osób uczestniczących w psychoterapiach indywidualnych	537	962	561	479
Liczba osób uczestniczących w psychoterapiach grupowych	63	92	109	113
Wizyty w środowisku chorego (dom, szkoła, porady telefoniczne)	1 548	1 312	635	350
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	190	40	85	50

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jak wskazuje powyższe zestawienie, stale zmienia się struktura osób korzystających z poszczególnych usług terapeutycznych i innych w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych. W roku 2014 dwukrotnie wzrosła liczba osób korzystających z porad oraz wizyt u psychologów terapeutów – w 2015 roku spadła o 1 080 osób, natomiast w roku kolejnym ponownie się zmniejszyła o 2 964 osoby w stosunku do roku ubiegłego. W 2016 roku zanotowano najniższą liczbę wizyt u psychologów, terapeutów i instruktorów terapii uzależnień od 2013 roku.

Coraz bardziej popularną formą wsparcia są psychoterapie grupowe, natomiast w terapiach indywidualnych w badanym okresie uczestniczyło mniej pacjentów niż w roku poprzednim – spadek o 82 osoby.

Na system pomocy terapeutycznej w zakresie problemów uzależnień w województwie warmińsko – mazurskim największy wpływ miała aktywna działalność niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Obecnie terapię prowadzić mogą wyłącznie zarejestrowane zakłady opieki zdrowotnej – poradnie, ośrodki, oddziały terapii uzależnienia od alkoholu, narkotyków i współuzależnienia.

Cel 2.

Zwiększenie dostępności programów ograniczania szkód zdrowotnych dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków

Program terapii substytucyjnej od lat jest realizowany w województwie – wprowadzony został w 2012 roku przez Przychodnię Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Poradnię Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych i Leczenia Substytucyjnego w Olsztynie.

Podczas corocznych narad oraz spotkań gminnych pełnomocników/koordynatorów do spraw rozwiązywania problemów uzależnień, spotkań grup roboczych zajmujących się w województwie tą tematyką (kierownicy i pracownicy placówek leczenia uzależnień, stacji sanitarno-epidemiologicznych, przedstawiciele Policji, Kuratorium Oświaty, Sądów, poradni psychologiczno-pedagogicznych itd.) stwierdza się, że do głównych deficytów odbiorców programu należy zaliczyć przede wszystkim: brak konsekwencji w działaniu, nastawienie na poszukiwanie przyjemności i stawianie ich wyżej od obowiązków, trudność w przyjmowaniu odpowiedzialności za własne działania, brak umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, załatwiania spraw urzędowych, brak umiejętności znalezienia miejsca pracy i utrzymania go. Często dochodzi do tego niskie wykształcenie spowodowane przedczesnym wypadnięciem z systemu oświaty, brak kwalifikacji zawodowych zgodnych z potrzebami rynku pracy, nieumiejętność poruszania się na rynku pracy.

Cel 3.

Zmniejszenie marginalizacji społecznej wśród osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych

Podmiotami realizującymi szereg działań o charakterze postrehabilitacyjnym, są centra i kluby integracji społecznej, gdzie osoby po skończonym programie odwykowym mogą uzyskać wsparcie w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej.

Dane na temat liczby centrów integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim oraz liczbę uczestników programów realizowanych w CIS przedstawia tabela poniżej.

Tabela 14. Liczba CIS oraz liczba uczestników w latach 2013-2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczba CIS	6	7	7	9
Liczba uczestników	733	871	756	908

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Działalność CIS oparta jest na systemie dotacji ze środków publicznych, są one szansą na reintegrację społeczną i zawodową grup szczególnego ryzyka, takich jak: bezdomni, osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, osoby chore psychicznie, długotrwale bezrobotni, zwalniani z zakładów karnych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało dziewięć Centrów Integracji Społecznej:

- CIS w Olsztynie - będący Samorządowym Zakładem Budżetowym Miasta Olsztyn;
- CIS w Ostródzie - prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Wojewódzki w Olsztynie;
- CIS w Braniewie - prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie;
- CIS w Ełku - Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku;
- CIS „ALTER CIS” w Ełku – Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku;
- CIS w Białej Piskiej – Stowarzyszenie Akcja Katolicka - Parafialny Oddział Akcji Katolickiej parafii Św. Andrzeja Boboli;
- CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu;
- CIS w Elblągu - prowadzony przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych;
- CIS w Giżycku - prowadzony przez Gminę Miejską Giżycko.

Tabela 15. Liczba KIS oraz liczba uczestników w latach 2013-2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczba KIS	41	40	31	33
Liczba osób korzystających ze wsparcia KIS	5 323	5 197	2 594	5 049

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej

Z danych opracowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie, na dzień 31 grudnia 2016 r., zarejestrowane były 33 kluby integracji społecznej, działające zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym. W 2016 r. z szeroko pojętego wsparcia KIS korzystało 5 049 osób (2 595 osób to uczestnicy zajęć organizowanych przez KIS - 2 454 osoby korzystały z innych form wsparcia oferowanych przez KIS, są to m.in.: doradztwo psychologiczne, prawne i zawodowe, warsztaty, szkolenia i grupy pomocowe). W badanym okresie liczba osób objętych wsparciem KIS wzrosła niemalże o 100 % w stosunku do roku poprzedniego. Podkreślić należy, iż liczba osób korzystających z usług oferowanych przez KIS w 2016 roku zbliżyła się do danych z lat poprzednich (2013, 2014). W roku 2015 liczba osób korzystających ze wsparcia KIS była najmniejsza od początku funkcjonowania klubów. Spowodowane to było diametralnym spadkiem liczby funkcjonujących KIS.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej mogą być osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Cel 4.

Zwiększenie liczby kompetentnych pracowników zatrudnionych w placówkach prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków oraz innych grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków (policjantów, pracowników społecznych, kuratorów sądowych, lekarzy, organizacji pozarządowych, i innych)

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2016 roku dofinansował zadanie pn. „Szkolenie specjalistyczne dla personelu zatrudnionego w placówkach leczenia uzależnień z województwa warmińsko-mazurskiego”, którego realizatorem był Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Różewcu. W ramach tego zadania przeprowadzono 4 bloki szkoleniowe, które opisano w tabeli 16.

Tabela 16. Tematyka szkoleń specjalistycznych dla personelu zatrudnionego w placówkach leczenia uzależnień z województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 r.

Blok tematyczny	Liczba przeszkolonych osób
Lęk paniczny i bez agorafobii w terapii poznawczo-behawioralnej	16
Terapia poznawczo-behawioralna depresji i myśli samobójczych	16
Terapia poznawczo-behawioralna zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych	18
Praca z niską samoocena w terapii poznawczo-behawioralnej	26

Źródło: Sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego przez Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Różewcu

Szkolenia z tego zakresu są istotnym elementem w uzupełnianiu kompetencji osób pracujących z pacjentami uzależnionymi od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz z pacjentami po ukończonym procesie leczenia. Uczestnikami wyżej wymienionego szkolenia były osoby zatrudnione w: Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Węgorzewie, Wojewódzkim Zespole Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie, Poradni Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR w Olsztynie, Szpitalu Psychiatrycznym w Węgorzewie oraz Ośrodka Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Różewcu.

Również w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, co roku przyznawano dotację na zadanie pn. „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko – Mazurskim”.

Z dofinansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje korzystały także osoby zajmujące się leczeniem uzależnień od środków psychoaktywnych.

W roku 2016, w wyniku dotacji przekazanej Szpitalowi Psychiatrycznemu SPZOZ w Węgorzewie (WOTUW Giżycko), kwalifikacje zawodowe podwyższyło 15 pracowników lecznictwa uzależnień (superwizja kliniczna – 3 osoby, superwizja indywidualna – 1 osoba, Studium Terapii Uzależnień – 5 osób, staż kliniczny – 1 osoba, studium pomocy psychologicznej dla par – 2 osoby, szkoła psychoterapii – 2 osoby, psychologia kliniczna – 1 osoba).

Poza dofinansowaniem szkoleń indywidualnych, zorganizowane zostały przez Ośrodek w Węgorzewie dwie konferencje: Konferencja szkoleniowa kierowników placówek lecznictwa odwykowego, w której udział wzięły 24 osoby oraz Konferencja na temat dopalaczy, w której uczestniczyło 60 osób.

Przeprowadzone zostały, wzorem lat ubiegłych, superwizje programów terapeutycznych i pracy członków zespołu interdyscyplinarnego w 17 placówkach lecznictwa odwykowego.

Zaznaczyć należy, że systematyczny udział w szkoleniach umożliwia zdobywanie oraz uzupełnianie aktualnej wiedzy, poprzez uczenie się nowych lub doskonalenie wcześniej nabytych umiejętności terapeutycznych, poznawanie nowych metod i technik. Wpływa to znacznie na wzrost jakości udzielanych usług terapeutycznych.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu II

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016
Liczba nowopowstałych placówek	-	-	-	-
Liczba zmodernizowanych placówek leczenia uzależnień	1	1	-	1
Liczba wspieranych programów	1	1	1	1
Liczba szkoleń nt. ograniczenia szkód	2*	3*	3*	3*
Liczba osób objętych wsparciem w szkoleniach zawodowych	127 osób	50 osób	40 osób	35 osób
Liczba programów postrehabilitacyjnych	2	1	4	3
Liczba uczestników CIS, KIS	6 056	6 068	3 350	5 957
Liczba miejsc/mieszkań readaptacyjnych	-	-	-	-
Liczba wspieranych szkoleń zawodowych	2	3	1	2
Liczba osób , które uzyskały wsparcie w podnoszeniu swoich kwalifikacji	62	12	16	44**

* O problematyce związanej z działaniami na rzecz redukcji szkód byli informowani w poszczególnych latach w czasie narad pełnomocnicy i koordynatorzy gminnych programów uzależnień. Formą ograniczania szkód jest wdrożony od 2012 roku program metadonowy. Oddziaływania na rzecz redukcji szkód są prowadzone w ramach leczenia stacjonarnego oraz ambulatoryjnego. Inną formą działań na rzecz ograniczania szkód jest monitorowanie w województwie zjawiska sięgania po „dopalacze”.

** Szkolenia przeprowadzone przez WOTUW Giżycko oraz DOREN Różewiec.

Priorytet III. Badania, monitoring

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1.

Monitorowanie epidemiologiczne i postaw społecznych na temat problemu narkotyków i narkomanii na szczeblu lokalnym i wojewódzkim

Wśród służb i instytucji zajmujących się problematyką uzależnień od środków psychoaktywnych w województwie rozpropagowany został Raport Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie środków zastępczych, a także analiza zgłoszonych interwencji medycznych związanych z „dopalaczami”, rejestrowanych przez Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie.

Cel 2.

Uczestnictwo w rozwoju i konsolidacja systemu informacji o narkotykach i narkomanii

Każdego roku Ministerstwo Zdrowia zwraca się z prośbą do samorządów województwa o wyegzekwowanie od samorządów gminnych informacji na temat realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w poprzednim roku. Na początku każdego roku przesyłane były do samorządów gminnych stosowne kwestionariusze, celem uzyskania danych na temat podjętych w poszczególnych latach działań na poziomie lokalnym - sprawozdania przekazywano do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Od 2015 roku Biuro ds. Uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej załącza ankietę dodatkową, o której napisano w Priorytecie I – Profilaktyka. Obecnie trwa zbieranie i analiza danych.

Tabela 17. Ilość gmin, które przesłały sprawozdanie z realizacji KPPN w latach 2013 – 2016.

Województwo	2013	2014	2015	2016
Warmińsko – Mazurskie	108	97	116	113

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

W myśl zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, Uchwałą Nr 53/294/05/II Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 listopada 2005 r., Pan Michał Tatarek powołany został na stanowisko Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ekspert Wojewódzki corocznie przygotowuje Raport w zakresie problemów narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim za rok poprzedni. Obejmuje on analizy związane między

innymi: z realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii na poziomie województwa w ramach wojewódzkiego programu, z diagnozą zjawiska dotyczącą liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu lub z powodu narkomanii, z epidemiologią dotyczącą problemów związanych z używaniem czy nadużywaniem narkotyków (liczba nowych zakażeń wirusem HIV, w tym wśród narkomanów), z naruszaniem przepisów Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii przez nieletnich w regionie. Raport ekspercki przedkładany był do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz upowszechniony został za pośrednictwem strony internetowej www.wrota.warmia.mazury.pl.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu III

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016
Liczba raportów	1	1	1	1
Liczba publikacji wyników badań epidemiologicznych	1	-	-	-
Liczba instytucji uczestniczących w sieci wymiany informacji	170 (gminy, powiaty, NGO, Sanepid, NFZ, Wojewoda)	116 gmin +21 powiatów, KW Policji SANEPID, NFZ Wojewoda	116 gmin +21 powiatów, KW Policji SANEPID, NFZ Wojewoda	116 gmin +21 powiatów, KW Policji SANEPID, NFZ Wojewoda

Olsztyn, 08.05.2017 r.

Sporządziła: Justyna Bieszke

Zatwierdził: Michał Tatarek

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania z realizacji w 2016 roku „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1	Obecnie profilaktyka selektywna realizowana jest w gminach w stopniu minimalnym	Należy kontynuować upowszechnianie programów profilaktycznych nakierowanych na dzieci i młodzież o profilu selektywnym	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego	
2	Poziom profilaktyki uniwersalnej, skierowanej do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, dla młodzieży oraz ich rodziców, jest zbyt niski	Należy kontynuować i rozpowszechniać programy profilaktyczne nakierowane na dzieci i ich rodziców, realizowane w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach oraz reagować na potrzeby dzieci i młodzieży z zakresu oferty profilaktycznej	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, jednostki szkolnictwa	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz wspierać projekty pozyskujące środki zewnętrzne – podczas realizacji przedsięwzięć profilaktycznych, kierowanych do dzieci, młodzieży oraz rodziców (m.in. podczas realizacji projektów), przeprowadzać rozmowy i ankiety, celem identyfikacji potrzeb profilaktycznych	
3	Obserwuje się potrzebę dalszego podnoszenia kwalifikacji psychologów i pedagogów, co wpłynie na efektywność pracy profilaktycznej. Na podstawie sprawozdań można stwierdzić, iż większość gmin nie realizuje tych zadań.	Należy kontynuować profesjonalne szkolenia psychologów, nauczycieli i pedagogów w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, ODN	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz wspierać projekty pozyskujące środki zewnętrzne	
4	Udział rodziców w programach profilaktycznych nadal jest niewystarczający, wręcz śladowy - wynika to ze sprawozdań realizacji programów oraz sprawozdań z	Należy aktywizować rodziców na rzecz poszerzania wiedzy o zagrożeniach powodujących sięganie przez dzieci i młodzież po substancje psychoaktywne i dopalacze, podejmować temat problemu narkomanii w instytucjach	Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe	Kontynuować popularyzację programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” oraz innych programów, które przewidują aktywność rodziców dzieci i młodzież, zacieśniać współpracę z Kościołem, który jest Instytucją	

	działalności Policji. Przez zwiększenie aktywności i świadomości rodziców podniesiona zostanie efektywność oddziaływań na dzieci i młodzież	współpracujących bezpośrednio z rodzicami oraz zacieśniać współpracę ze środkami masowego przekazu		zaufania publicznego – wspólnie organizować spotkania profilaktyczne (edukacyjno-informacyjne) podczas spotkań z rodzicami dzieci i młodzieży przystępujących do Sakramentów Świętych, wręczać ulotki informacyjne, umieszczać plakaty o tematyce antynarkotykowej, podczas Dni Rodziny rozpowszechniać krótkie spoty edukacyjno-informacyjne skierowane do rodziców*, a także przesyłać instytucjom współpracującym wnioski i rekomendacje wynikające z cyklicznych spotkań poświęconych problemowi zagrożenia używania substancji psychoaktywnych i dopalaczy w województwie warmińsko-mazurskim	* tego typu spoty powinny mieć charakter informacyjny, edukacyjny i ostrzegawczy – „Co może spotkać Twoje dziecko i jak temu zapobiec”
5	Niezbędny jest rozwój profesjonalnego leczenia ambulatoryjnego, gwarantującego szybki dostęp do podjęcia leczenia oraz do kompleksowego wsparcia osoby uzależnionej i jej rodziny po zakończeniu leczenia odwykowego.	Należy wspomagać rozwój ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w zakresie leczenia i rehabilitacji uzależnienia od narkotyków oraz znaleźć wspólną drogę do efektywnego pokierowania osobą zażywającą środki odurzające po zakończeniu odtrucia - jest to podstawa do uświadamiania osób uzależnionych, że wyjście ze szpitala jest początkiem drogi do życia bez nałogów	Samorząd Województwa Samorządy Gminne Narodowy Fundusz Zdrowia Policja Zespoły Zarządzania Kryzysowego	Wzmocnić profesjonalne leczenie ambulatoryjne dla osób uzależnionych, poprzez zachęcanie do finansowania zakładów opieki zdrowotnej oraz wypracować stosowne procedury postępowania w ramach konsultacji ze wszystkimi uczestniczącymi w procesie niesienia pomocy; nakierować ośrodki na składanie wniosków o dotację przyznawaną w ramach otwartego konkursu ofert przez Ministra Sprawiedliwości (z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej)	

6	Nadal istnieje potrzeba modernizacji bazy leczenia stacjonarnego	Należy kontynuować dotychczasowe działania na rzecz modernizacji bazy leczenia stacjonarnego dla osób uzależnionych od narkotyków w województwie	Ośrodki stacjonarne Lecznictwa odwykowego: Różewiec, Gałdunki, KARAN „DOM Zacheusza”	Podjąć działania w kierunku zabezpieczenia i pozyskania niezbędnych środków finansowych na modernizację bazy będących w gestii Samorządu Województwa	
7	Istnieje potrzeba kontynuowania różnych form postrehabilitacji wynikająca z postulatów przekazanych przez Ośrodki Lecznictwa Stacjonarnego	Należy wspierać nowoczesne programy terapeutyczne dla osób uzależnionych od narkotyków i substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin, oferowane przez organizacje pozarządowe i placówki opieki zdrowotnej	zakłady leczenia odwykowego, organizacje pozarządowe	Inicjowanie opracowywania programów w celu pozyskania środków finansowych, zlecenie zadań w otwartym konkursie ofert	
8	Istnieje potrzeba dążenia do opracowywania odrębnych gminnych programów przeciwdziałania narkomanii oraz uświadamiania gmin o istocie reagowania na zmieniającą się sytuację na rynku narkotykowym oraz o potrzebach terenowych z zakresu profilaktyki	Należy wspierać samorządy gminne w opracowywaniu lokalnych programów przeciwdziałania narkomanii oraz badać zakres problemu używania nowych substancji psychoaktywnych na terenach wszystkich samorządów gminnych	Samorządy Gminne	Kontynuować szkolenia i spotkania realizatorów gminnych programów przeciwdziałania narkomanii – na wiosennej naradzie pełnomocników/koordynatorów ds. rozwiązywania problemów uzależnień podjąć tematykę sprawnego i efektywnego identyfikowania potrzeb terenowych z zakresu profilaktyki (szkolenie) oraz wspólnie z przedstawicielami samorządów wypracować tematykę i obszary rekomendowane do finansowania ze środków publicznych	
9	Istnieje potrzeba utworzenia hosteli dla osób po przebytym programie terapii	Należy podjąć współpracę z podmiotami leczenia odwykowego z zakresu utworzenia hosteli i umieszczenia w nich osób po przebytym programie terapii	Samorządy Gminne, podmioty leczenia odwykowego, Organizacje pozarządowe	Inicjować przygotowania projektów w przyszłym okresie programowania funduszy unijnych oraz przedstawiać na spotkaniach zespołów roboczych korzyści płynące z utworzenia hosteli we współpracy z ośrodkami leczenia odwykowego, celem nawiązania długofalowej współpracy	
10	Istnieje pilna potrzeba szerszego włączenia się mediów w profilaktykę społeczną z zakresu narkomanii – należy reagować na coraz częstsze debaty	Należy wykorzystać już funkcjonujące platformy i strony internetowe różnych instytucji i organizacji, bądź zachęcić do tworzenia kont informacyjnych na portalach społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, gdzie	Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna	Organizować szkolenia warsztatowe z zakresu przeciwdziałania narkomanii przez Samorząd Województwa, wystąpić do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Organizacji Pozarządowych,	Przy włączaniu się w działania realizowane podczas kampanii przeciwko narkotynom i

	publiczne dotyczące medycznej marihuany, które kreują obraz „dobrych narkotyków”	przedstawiane będą problemy tematycznie związane z istniejącymi oraz pojawiającymi się nowymi zagrożeniami na rynku narkotykowym. Ponadto, przy wspólnych działaniach Policji, mediów, sanepidu, samorządów lokalnych i twórców reklam, włączyć się w ogólnopolską kampanię przeciwko narkotykom i dopalaczom	Redakcje gazet, radia i telewizji	Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w zakresie potrzeb szkoleniowych oraz przesyłać instytucjom wnioski i rekomendacje wynikające z cyklicznych spotkań poświęconych problemowi zagrożenia używania substancji psychoaktywnych i dopalaczy w województwie warmińsko-mazurskim	dopalaczom należy wzorować się na emitowanej w okresie wakacyjnym w roku 2015 kampanii nt. zagrożenia utonięciem
11	Istnieje potrzeba prowadzenia aktywnych szkoleń na rzecz ograniczenia szkód spowodowanych sięganiem po substancje psychoaktywne	Podjąć działania edukacyjne na rzecz ograniczenia szkód poprzez szkolenia wśród wychowawców (rodzice, nauczyciele, itd.) oraz dzieci i młodzieży	Samorządy Gminne, Organizacje Pozarządowe, Szkoły, Placówki opiekuńczo-wychowawcze, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna Pracownicy Policji, realizujący w województwie warmińsko-mazurskim profilaktykę społeczną w zakresie przeciwdziałania narkomanii, pracownicy placówek lecznictwa odwykowego	Organizować szkolenia warsztatowe (przez Samorząd Województwa) oraz wystąpić do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Organizacji Pozarządowych, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, z wykazem potrzeb szkoleniowych	Organizując szkolenia należy wzorować się na szkoleniu przeprowadzonym w 2015 roku - „Policjant jako inicjator, organizator i realizator przedsięwzięć z zakresu profilaktyki narkotykowej”

12	Istnieje pilna potrzeba zorganizowania spotkania dotyczącego Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który jest częścią Narodowego Programu Zdrowia.	Należy wypracować kierunki działań rekomendowanych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego ujętych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne	Podjąć temat Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na wiosennej naradzie pełnomocników / koordynatorów ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień	Organizując wiosenną naradę pełnomocników / koordynatorów ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień podjąć współpracę z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie przygotowania wystąpienia i dyskusji panelowej dot. Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
13	Istnieje potrzeba zbadania problemu używania substancji psychoaktywnych przez młodzież na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz w środowiskach lokalnych (gminy)	Należy przeprowadzić badanie ankietowe dotyczące używania substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze) przez młodzież szkolną – badanie ESPAD oraz przeprowadzać w gminach badania na potrzeby lokalne	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe (szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne)	Podjąć współpracę z instytucją / organizacją posiadającą odpowiednie narzędzia i kwalifikacje do przeprowadzenia badania ESPAD na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	